

BIBLIOGRAFIA

DURLIAT, Marcel: *Existeix un art romànic català? Reflexions sobre l'arquitectura catalana del segle XI.*— Opera Minora, 3.— Barcelona, 1988.— 107 pàgs. amb il·lustracions.

Aquesta obra de Marcel Durliat té un títol que sorprèn; la lectura del llibre, en part, el justifica. Ara bé, pensem que el segon tros de l'encapçalament: "reflexions", el defineix més exactament. La conclusió de l'autor és que van existir formes romàniques pròpies de la nostra terra com a suma de més d'una influència, i escriu: "Es desconeixen, doncs, certes orientacions essencials de l'art romànic català quan hom prima únicament les relacions amb Itàlia. És gràcies a una més gran obertura, tocant també d'altres medis geogràfics, que s'ha evitat el perdre's en un "primer art romànic" amb fortes consonàncies "llombardes" i que s'ha sabut preservar la seva identitat. Catalunya, mantenint la balança equilibrada entre orientacions diverses, ha estat en condicions de desenvolupar totes les seves potencialitats i d'afirmar-se ella mateixa com a medi creador".

Això ens podria fer pensar que és un atac frontal a l'obra de Josep Puig i Cadafalch, però creiem que aquestes "reflexions" no són fetes pensant en *L'arquitectura romànica a Catalunya*, de la qual escriu: "a l'època no tenia res equivalent enlloc"; sinó en les teories defensades per J. Puig i Cadafalch a altres dues obres de caire teòric com foren: *Le premier art roman* i *La geografia i els orígens del primer art romànic*. A més, el pas del temps, són uns 60 anys des de la seva redacció, fa que els coneixements que avui es tenen no siguin els mateixos; amb tot, han estat punt de partida de posteriors estudis i recerques. Les teories de J. Puig i Cadafalch són, en certs aspectes, les d'un precursor, d'un avançat pel seu temps.

Hi ha un concepte exposat per M. Durliat que pensem que és bàsic: l'art romànic català no és un "art popular" sinó que responia a l'exigència d'una societat i que l'alta aristocràcia laica i eclesiàstica va tenir un destacat paper als orígens de l'arquitectura romànica. Per desgràcia hi ha moltes mancances per poder establir una geografia de l'expansió, i relacionar unes edificacions amb altres. Els edificis que ens resten són anelles d'una cadena molt incompleta. Recordem que les catedrals romàniques de Barcelona o Girona ens són desconegudes. En aquestes dues poblacions existia una alta aristocràcia: els seus bisbes i els comtes de Barcelona sebollits en una o altra seu.

La major part de l'obra de M. Durliat és dedicada a fer una valoració i estudi de vuit edificis: St. Pere de Rodes, St. Martí del Canigó, St. Vicenç de Cardona, Sta. Maria de Ripoll, St. Llorenç del Munt, St. Ponç de Corbera, St. Jaume de Frontanyà, i St. Miquel de Cuixà. Aquestes construccions són considerades per l'autor bàsiques per poder explicar les característiques del primer romànic. Una atenta lectura d'aquest capítol, nucli fonamental del llibre, ens permet conèixer noves i suggerents teories, interessants però moltes vegades discutibles.

Felicitem per la publicació d'aquest llibre la Sala d'Art Artur Ramon, pel seu interès per la història de l'art i la seva pulcra edició, com els altres de la mateixa col·lecció que ha merescut el Premi de l'Associació Catalana de Crítics d'Art 1988. És una llàstima el fet que sigui una edició no venal i de molt concreta distribució, marginada per molts estudiosos per ignorància o no de la seva existència.

Joan-F. Cabestany i Fort